

P R A K T I C K É P Ř Í P A D Y

Jazykové právo: Odmítnutí opravného prostředku podle čl. 4, odst. 3. nař. čís. 17/1926 jest věcí soudcovského rozhodování. Není platného předpisu, podle kterého by byl nejvyšší soud jako soud zrušovací vázán opačným názorem soudní správy, a není orgánu, který by mohl tento rozpor rozhodnouti způsobem závazným pro zrušovací soud. Nejvyšší soud nemůže onen odmítnutý opravný prostředek vyřídit znovu ani, bylo-li jeho rozhodnutí ministerstvem spravedlnosti zrušeno a uloženo mu, by o něm rozhodl nehledě k oné jazykové závadě.

Do rozhodnutí nejvyššího soudu jako soudu zrušovacího ze dne 11. června 1930, Zm I 639/29-4, uveřejněného pod čís. 3893 sb. n. s. tr., podal obžalovaný stížnost, které však presidium nejvyššího soudu nevyhovělo z těchto důvodů: Stížnost, podaná u ministerstva spravedlnosti v Praze, směřuje proti usnesení nejvyššího soudu jako soudu zrušovacího ze dne 11. června 1930, č. j. Zm I 639/29-4, jímž bylo vysloveno, že nejvyšší soud jako soud zrušovací trvá na tom, že zmáteční stížnost a odvolání obžalovaného byly vyřízeny odmítnutím dne 20. prosince 1929, č. j. Zm I 639/29-1 a že nemohou býti vyřízeny znovu. Ministerstvo spravedlnosti postoupilo stížnost presidiu nejvyššího soudu podle § 96, odst. 2. jaz. nař. Podle obsahu stížnosti a jejího konečného návrhu, aby bylo nejvyššímu soudu znovu přikázáno, by vyřídil zmáteční stížnost a odvolání in merito, jde buď o jazykovou stížnost podle § 96 jaz. nař. nebo o stížnost dohlédací podle § 78 org. zák. ze dne 27. listopadu 1896 čís. 217 ř. zák.; nelze jí vyhověti. Jazykový spor byl ukončen rozhodnutím ministerstva spravedlnosti ze dne 19. února 1930, čís. 6464/30, jímž bylo stěžovateli přiznáno menšinové právo jazykové podle § 2 jaz. zák., a rozhodnutím téhož ministerstva čís. 10.154/30, jímž bylo odmítací usnesení nejvyššího soudu zrušeno a vysloveno, že nejvyšší soud jest povinen, zmáteční stížnost a odvolání přijmouti a nehledě k uplatněnému důvodu odmítnutí o nich po zákonu rozhodnouti. Rozhodující senát nejvyššího soudu vydal pak shora zmíněné usnesení ze dne 11. června 1930, č. j. Zm I 639/29-4, v němž vyslovil, že nejvyšší soud jako soud zrušovací rozhoduje o zmátečních stížnostech a v případě § 296 tr. ř. také o odvolání v stolici poslední s platností konečnou, ať opravné prostředky zamítne z důvodů meritorních nebo odmítne z důvodů formálních, na př. že se podle čl. 4., odst. 3. nař. čís. 17/26 nehodí, aby o nich bylo po zákonu zahájeno jednání, ježto i v tom případě jde o výkon pravomoci soudcovské, to jest o akt judikatury. Presidium nejvyššího soudu nemá ani možnosti, aby nejvyšší soud, t. j. příslušný rozhodující senát, přesvědčilo o jiném názoru, ani moc, aby jej donutilo k opětnému rozhodování o věci pro něj již rozhodnuté

(§§ 96, 98 úst. list.). Nemohlo proto býti presidiem nejvyššího soudu učiněno žádné další opatření (čl. 96, odst. 3. jaz. nař.) a bylo tudíž stížnost zamítnouti.

Do tohoto rozhodnutí stěžoval si obžalovaný k ministerstvu spravedlnosti, jež výnosem čís. 33.125/30 stížnosti vyhovělo a změnilo napadené usnesení presidia nejv. soudu v ten rozum, že zrušilo usnesení nejv. soudu jako soudu zrušovacího ze dne 11. června 1930, č. j. Zm I 639/29-4 (sb. n. s. č. 3893) a uložilo nejvyššímu soudu, by o zmateční stížnosti a odvolání obžalovaného rozhodl, nehledě k uplatněnému důvodu odmítnutí pro jazykovou úpravu podání. O d ů v o d n ě n í: Nejvyšší soud jako zrušovací odmítl usnesením ze dne 20. prosince 1929, č. j. Zm I 639/29-1 zmateční stížnost a odvolání stěžovatele do odsuzujícího rozsudku krajského soudu v Chebu ze dne 4. dubna 1929, č. j. Tk 2634/27-73 jen s odůvodněním, že německé podání stěžovatele, který nemá jako cizinec podle § 2 jaz. zák. menšinového práva jazykového, se nehodí, aby o něm bylo po zákonu zahájeno jednání (čl. 4., odst. 3. jaz. nař.). Proti tomuto usnesení podal stěžovatel včas stížnost podle § 7 jaz. zák. a čl. 96 jaz. nař., čímž vznikl spor o užití jazyka. Podle § 7 jaz. zák. přikázáno jest dohlédacím úřadům státní správy, aby o takových sporech pravoplatně rozhodly. Tím odňato jest rozhodování o jazykových otázkách i ve věcech, které se projednávají u soudů, ústavním zákonem soudům a proto, jakmile do usnesení soudu, třeba to jest nejvyšší soud, byla podána jazyková stížnost a vzešel spor jen o užití jazyka, nemůže nabýti a nenabývá usnesení právní moci, dokud příslušný dohlédací úřad pravoplatně o stížnosti nerozhodne. Ministerstvo spravedlnosti již výnosem ze dne 19. února 1930, čís. 6464 v jazykovém sporu shora uvedeném přiznalo stěžovateli, třebas je cizincem, právo zaručené příslušníkům menšinového jazyka podle § 2 jaz. zák. a uložilo zároveň presidiu nejvyššího soudu, aby o německé stížnosti stěžovatelově do usnesení nejvyššího soudu meritorně rozhodlo. Rozhodnutí pak zamítající stížnost změnilo výnosem ze dne 13. března 1930, čís. 10154 v ten smysl, že se usnesení nejvyššího soudu ze dne 20. prosince 1929, č. j. Zm I 639/29-1 zrušuje a že nejvyšší soud je povinen zmateční stížnost a odvolání obžalovaného přijmouti a nehledě k uplatněnému důvodu odmítnutí o nich po zákonu rozhodnouti. Přesto usnesl se nejvyšší soud jako soud zrušovací dne 1. června 1930, pod č. j. Zm I 639/29-4, že trvá na tom, že zmateční stížnost a odvolání obžalovaného byly vyřízeny odmítnutím dne 20. prosince 1929, č. j. Zm I 639/29-1 a že nemohou býti vyřízeny znovu. Stížnosti podané do tohoto usnesení nevyhovělo presidium nejvyššího soudu rozhodnutím v odpor vzatým ze dne 11. července 1930, č. j. Pres. 765/30, uvádějíc, že jde buď o jazykovou stížnost podle § 96 jaz. nař., nebo o stížnost dohlédací podle § 78 zák. o soud. org., ale že jí nelze vyhověti. Jazykový spor že byl ukončen rozhodnutím ministerstva spravedlnosti ze dne 19. února 1930, čís. 6464, a ze dne 13. března 1930, čís. 10.154,

rozhodující senát v usnesení v odpor vzatém vyslovil, že jako nejvyšší soud a zrušovací rozhoduje o zmatečných stížnostech a odvolání v poslední stolici s konečnou platností, ať opravné prostředky zamítne z důvodů meritorních či odmítne z důvodů formálních, na př. i podle čl. 4, odst. 3. jaz. nař., ano i v tomto případě jde o výkon soudcovské pravomoci, t. j. o akt judikatury. Presidium nemá prý ani možnosti, aby přesvědčilo rozhodující senát o jiném názoru, ani moci, aby jej donutilo k opětovnému rozhodování o věci proň již rozhodnuté (§§ 96, 98 úst. list.). Základní omyl v usnesení nejvyššího jako zrušovacího soudu a v rozhodnutí jeho presidia jest v tom, že považuje i rozhodování o jazykové otázce podání, po případě odmítnutí podání učiněného podle jeho náhledu v nepřijatelném jazyku za výkon soudcovské pravomoci, t. j. akt judikatury. Přehlížejí tu nebo nesprávně vykládají ustanovení § 7 jaz. zák. každému jinak zcela jasné. Uvedlať již důvodová zpráva k vládní osnově, že chyba soustavy rakouského jazykového práva spočívala v tom, že dohlédací orgány soudní správy odpíraly v případech, kde šlo o jazykové spory u soudů, užití dohlédacího práva, tvrdíce, že jde tu o neodvislé rozhodování soudcovské, ačkoliv slušelo spíše míti za to, že otázka užívání jazyků při soudech jest otázkou justiční správy a nikoliv otázkou jurisdikce. Zpráva ústavního výboru (tisk čís. 2442) pak praví k § 7: »... jest účelem tohoto článku osnovy, aby na příště, a to nejen ve správě soudní, nýbrž i ve všech jiných oborech správy otázka jazyková oddělena byla od vlastního předmětu soudního nebo administrativního projednávání a vyřízena samostatně instancemi dohlédacími. Bude to zajisté ke prospěchu nejen správy veřejné, nýbrž i obecnstva a zamezí to případy odpírání práva, jež se tak často z nicotných příčin jazykových vyskytovalo.« Ještě ve svých rozhodnutích ze dne 14. února 1922, R I 186/22 a ze dne 7. března 1922, R I 220/22 zastával nejvyšší soud názor, že jazyková otázka jest podle zákonných předpisů vůbec jen předmětem dohlédací stížnosti a rekurs neprávem podaný rekursní instancí jest postoupení dohlédacímu orgánu příslušnému k vyřízení otázek správních. Na tom nezměnilo nic jazykové nařízení. Rozhodnutím ze dne 19. února 1930 čís. 6464 a ze dne 13. března 1930 čís. 10154 přiznalo sice ministerstvo spravedlnosti jazykové právo podle § 2 jaz. zák., jednak uložilo nejvyššímu soudu, zrušivši jeho usnesení ze dne 20. prosince 1929, č. j. Zm I 639/29-1, aby rozhodl po zákonu nehledě k uplatněnému důvodu odmítnutí pro domnělou jazykovou závadu. Tím však nebyl ještě skončen jazykový spor, neboť nejvyšší jako zrušovací soud vyslovil ve svém usnesení ze dne 11. června 1930, č. j. Zm I 639/29-4 jen, že trvá na svém usnesení ze dne 20. prosince 1929, kterým prý vyřídil zmatečnou stížnost a odvolání stěžovatele a nepodrobil je novému rozhodnutí bez ohledu na onen důvod. Jakkoli jinak jest správné, že rozhoduje jako poslední stolice s konečnou platností, nesprávné jest a přičí se ustanovení § 7 jaz. zák. jeho odůvodnění, že i při rozhodování o jazykových otázkách (na př. podle čl. 4 jaz.

nař.) jde o výkon soudcovské pravomoci, t. j. o akt judikatury. Osobuje si tím nejvyšší jako zrušovací soud právo rozhodovati s konečnou platností i o jazykových otázkách, čímž překročil obor své působnosti. Trvá proto spor o užití jazyka dále, když nejvyšší jako zrušovací soud trvá na odmítnutí opravného prostředku jen z jazykového důvodu. Ale tím odpírá zároveň konati spravedlnost, což zameziti mělo právě podle zprávy ústavního výboru ustanovení § 7 jaz. zák. Nesprávně dovolává se presidium nejvyššího soudu ustanovení §§ 96 a 98 úst. list. Jest sice podle § 96 úst. list. soudnictví odděleno ve všech stolicích od státní správy, ale § 7 jaz. zák. — ústavního to zákona, který jest součástí ústavní listiny (§ 129 úst. list.) — přikázal právě rozhodování sporů o užití jazyka dohlédacím orgánům jako věc státní správy a vyloučil je z působnosti soudů, ze soudnictví. Rozhodlo-li pak ministerstvo spravedlnosti jako příslušný orgán dohlédací, že se zrušuje usnesení v odpor vzaté a že jest nejvyšší soud povinen přijmouti zmáteční stížnost a odvolání sepsané německým jazykem a je vyříditi nehledě k domnělé jazykové závadě, jest jeho rozhodnutí pravoplatné a závazné pro podřízený soud, třebaže jest to i nejvyšší soud, jak plyne z ústavní listiny a jazykového zákona. Proti usnesení odmítajícímu opravný prostředek jen z jazykových důvodů byla podána včas stížnost. Nenabylo a nemohlo tedy ani nabýti usnesení to právní moci a byvši zrušeno příslušným dohlédacím orgánem státní správy pozbylo všech účinků. Nemělo a nemá jich ani naproti obžalovanému ani proti soukromému účastníku. O zmáteční stížnosti a odvolání nebylo dosud věcně po zákonu rozhodnuto v mezích příslušnosti nejvyššího jako zrušovacího soudu ani nebylo odmítnuto z jiných formálních důvodů, o kterých mu přísluší rozhodovati, kromě z formálních důvodů jazykového práva. Dokud však není takto vyřízena zmáteční stížnost a odvolání, nenabyl rozsudek ze dne 4. dubna 1929, č. j. Tk 2634/27-73 právní moci a nesmí býti vykonán. Odpírá-li však nejvyšší soud konati právo, jest i stížnost podle §§ 78 a 97 zák. o soud. org. plně odůvodněna. Nevyhovělo-li presidium nejvyššího soudu, nesprávně se dovolávajíc ustanovení §§ 96 a 98 úst. list., oprávněné stížnosti, bylo nutno jeho rozhodnutí změnit a rozhodnouti podle § 7 jaz. zák., čl. 96 jaz. nař. a §§ 78 a 97 zák. o soud. org.

Presidium nejvyššího soudu předalo věc senátu nejvyššího soudu k dalšímu opatření. Senát nejvyššího soudu se usnesl, že trvá na tom, že opravné prostředky obžalovaného byly vyřízeny odmítnutím, a že je nelze vyříditi znovu.

O d ů v o d n ě n í: Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyslovil a zevrubně odůvodnil ve zrušeném usnesení, že pokládá odmítnutí opravných prostředků za věc soudcovského rozhodování. Není platného předpisu, podle něhož by byl nejvyšší soud jako soud zrušovací vázán opačným názorem soudní správy, a není orgánu, který by mohl tento rozpor rozhodnouti způsobem závazným pro nejvyšší jako zrušovací soud. Odvolává se na předpisy §§ 96, 98

ústavní listiny trvá tedy nejvyšší soud jako soud zrušovací na tom, že mu podle zákona nelze znova zabývatí se věcí již vyřízenou.

K tomu jest připomenouti toto: 1. Ve svém usnesení z 11. června 1930, č. j. Zm I 639/29-4 vyslovil nejvyšší soud jako soud zrušovací, že rozhoduje o zmatečných stížnostech a v případě § 296 tr. ř. i o odvolání v stolici poslední s platností konečnou, ať opravné prostředky zamítne z důvodů meritorních či odmítne z důvodů formálních, na př. že se podle čl. 4, odst. 3. nař. čís. 17/26 nehodí, by o nich bylo po zákonu zahájeno jednání, a že i v tom případě jde o výkon soudcovské pravomoci, t. j. o akt judikatury, a dále, že nejde tu o spor o užití jazyka ve smyslu § 7 jaz. zák. a čl. 96 jaz. nař., který vzejde teprve podáním jazykové stížnosti, a posléze, že případná náprava podle čl. 96, odst. 3. jaz. nař. již podle povahy věci není možná. — 2. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 17. února 1931 čís. 15449/30, zamítнувším stížnost žalující strany o náhradu škody, vyslovil toto: »Výrok, obsažený v rozsudku nejvyššího soudu, že se dovolací odpověď odmítá, jest judikátním výrokem, jímž nejvyšší soud u výkonu své moci soudcovské ve smyslu civilního soudního řádu o odpovědi té rozhodl, uznav ji proto, že po stránce jazykové nevyhovuje zákonným předpisům, za nezpůsobilou, by k ní bylo věcně přihlíženo. Rozhodnutí to jest tedy aktem judikatury soudní a vyřídilo odpověď tu s hlediska civilního řádu soudního, odmítнувši ji jako nezpůsobilou býti předmětem věcných úvah nejvyššího soudu. Proto nemohl nejvyšší správní soud shledati důvodným stanovisko stížnosti, že o odvolací odpovědi bylo rozhodnuto jen s hlediska správního, nikoli však s hlediska civilního řádu soudního.« — 3. Ministerstvo spravedlnosti ve svém rozhodnutí ze dne 6. dubna 1932, čís. 4621/32, z části zamítнувším jazykovou stížnost, praví toto: »... nelze zjednati nápravu zrušením cit. usnesení. Výrok nejvyššího soudu je soudním judikátem. Soud musí zkoumati podání nejprve po stránce formální, najmě, bylo-li podáno včas a je-li formálně bezvadné. Dojde-li k názoru, že věcnému projednání jeho brání nějaká formální vada, odmítne podání, t. j. nehledí k němu věcně. I tato činnost je výkonem moci soudcovské a výrok o odmítnutí dovolání je aktem judikatury..... Výrok o odmítnutí je a zůstává judikátním výrokem soudním, jehož důvodem je pro stranu nepříznivé rozřešení prejudiciální otázky jejího jazykového práva. V tomto stadiu nejde ještě o řešení jazykového sporu, který v této době ještě vůbec nevznikl. Předmětem rozhodování soudního je tu právě jen otázka, má-li podání strany býti vyřízeno v meritu či má-li býti odmítnuto.... Příslušné orgány správní nemohou však přímo zrušiti nebo změnití soudní (judikátní) výrok, který s prejudiciálního řešení oné otázky jazykové vyvodil určité důsledky procesní. Toto stanovisko zaujal nejvyšší správní soud v nálezu ze dne 17. února 1931, č. j. 15449/30 (Boh. A. 9075) — viz shora 2. — a stejně také senát pro řešení kompetenčních konfliktů v Praze v nálezech ze 7. prosince 1931, č. j. 929/31 a 966/31. Přihlížeje k zásadám těchto rozhodnutí a

používajíc je na daný případ, nemohlo ministerstvo spravedlnosti naříditi nejvyššímu soudu, by odmítnuté podání meritorně vyřídil.« Z toho, co tu uvedeno, plyne, že zásadní stanovisko nejvyššího soudu jako soudu zrušovacího, nejvyššího správního soudu, senátu pro rozhodování kompetenčních konfliktů a ministerstva spravedlnosti jest úplně stejné.

Rozhodnutí nejv. soudu ze dne 10. listopadu 1932, Z m I 639/29-12. Dr. B.

L I T E R Á R N Í Z P R Á V Y.

J. H r a b á n e k - Dr. A. M i l o t a: **Nové československé právo tiskové, ochrana cti, tisk. novely, slovenské tisk. zákony atd.** Právnické knihkupectví a nakladatelství. V Praze 1933. Str. 489. Cena 48 Kč v polokožené vazbě.

Edice vznikla spoluprací redaktora Jana Hrabánka, který se účastnil za novinářské organizace příprav reformy práva tiskového a ochrany cti a osvědčeného v tom směru odborníka prof. Dr. Miloty, který elaborát Hrabánkuv přehlédl, doplnil a opravil. Obsahuje ústavní předpisy o tisku, tiskový zákon dříve rakouský i dříve uherský, tiskovou novelu č. 126 z r. 1933, tiskovou novelu z roku 1924 č. 124 ve znění vyhlášky ministra spravedlnosti č. 145/1933, zákonné předpisy o konfiskaci časopisů, některá ustanovení trestních zákonů (ustanovení obecná, ustanovení o těch trestných činech, které lze spáchat tiskem), zákon o ochraně cti, zákon o státním vězení s prováděcím výnosem, zákon na ochranu republiky a proti nekalé soutěži, o právu původském, o nakladatelské smlouvě, jakož i předpisy o cizozemských tiskopisech. Zvláštní pozornosti tu zaslouží seznam cizozemských periodických tiskopisů podle stavu 30. dubna 1933, jimž byla zakázána doprava do Československé republiky a srovnání paragrafů, které upravují určitou látku v zákoně č. 124/24 a v jeho znění podle vyhlášky č. 145/1933. Přehled usnadňuje věcný rejstřík.

Jádro vydání, jak patrno velmi široce založeného, jest v obsáhlém komentáři k tiskové novele z letošního roku a hlavně k zákonu o ochraně cti. V časovém pořadí jsou tu u každého paragrafu reprodukovány jednotlivé fáse, jimiž příslušné předpisy prošly, od původní osnovy k referentskému návrhu, od návrhu pro meziministerské řízení k návrhu vládnímu a k jednotlivým obdobím parlamentního projednávání. To sice poskytuje jedinečnou možnost informovati se o genesi jednotlivých předpisů, ale přehlednost vydání to nepodporuje, ani neusnadňuje rychlou orientaci. To padá tím více na váhu, že vydání jest patrně určeno v první řadě neprávnikům, redaktorům a vydavatelům, hledíc k tomu, že uvádí plným zněním i předpisy obecného rázu, obsažené v každém vydání trestního zákona. (Tu by se bylo doporučovalo uvést ještě na př.